

Tema 9.- La competència de l'Estat sobre els espais marins i sobre l'espai aeri

1.- Competències de l'Estat sobre els espais marins: a) La Convenció d'UN sobre el Dret de la mar de 1982; b) El règim dels espais marins sota la jurisdicció de l'Estat riberec; c) El règim dels espais marins fora dels límits de la jurisdicció nacional. 2.- Competències de l'Estat sobre l'espai aeri.

Esta obra está protegida con una [Licencia Creative Commons Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

1.- Les competències de l'Estat sobre els espais marins

a) Aspectes generals

- ▶ L'exercici de competències sobre l'espai marí naix del principi que la terra domina a la mar i així es produeix la projecció de l'Estat cap a la mar des de terra ferma.
- ▶ Jurisdicció expansiva o rampant: major extensió i més espais.
- ▶ Evolució històrica del D° de la Mar:
 - D Consuetudinari internacional: Escola espanyola (llibertat de navegació) i John Selden (El Príncep és sobirà en les mars pròximes a la terra). APAREIXEN ALTA MAR I MAR TERRITORIAL.
 - SdN intentà codificar el "estatut de la mar territorial" (la Haia-1930) però fracassà per les diferències entre els límits proposats.
 - Primera Conferència NU sobre D° de la Mar (Ginebra 1958): Encara que no va ser capaç d'aconseguir-se un conveni únic i no es va solucionar el problema del límit exterior de la mar territorial (MT+ZC=12 milles), va ser un fracàs relatiu.
 - Convenció sobre Mar Territorial i zona contigua; sobre plataforma continental; sobre l'alta mar; sobre la conservació dels recursos vius de l'alta mar.
 - Segona Conferència NU sobre D° de la Mar (Ginebra 1960): Fracàs (no es dona suport a la fórmula de 6 mm MT i 6 mm ZC per un vot).
 - Tercera Conferència NU sobre D° de la Mar (1973-1982) finalitza amb l'adopció de la Convenció de NU sobre el Dret de la Mar de Badia Montego, 10/12/1982 que va ser negociada per consens i adoptada per votació i per a l'entrada en vigor de la qual va ser necessària l'adopció d'un Acord relatiu a l'aplicació de la Part XI de la CNUDM (1994).

b) La Convenció de NU sobre el Dret del Mar de 1982

- ▶ LA CNUDM crea una divisió espacial de les mars i oceans, distingint espais marins sota la S^a o jurisdicció de l'Estat riberenc/Espais marins fora dels límits de la jurisdicció nacional.
- ▶ Espais sota S^a o jurisdicció: línies de base; aigües interiors; aigües arxipelàgiques; mar territorial; zona contigua; zona econòmica exclusiva; plataforma continental.
- ▶ Espais fora de la S^a: alta mar; la zona.

c) El règim dels espais marins sota la jurisdicció d'un Estat riberenc

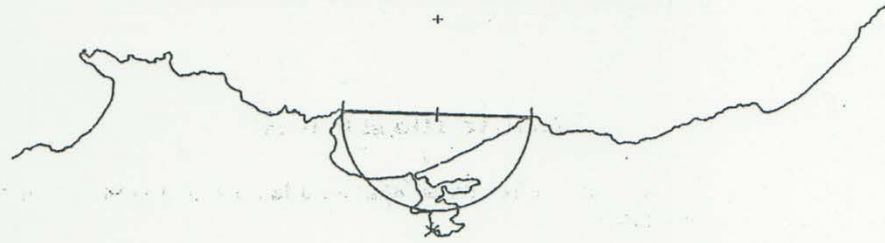
- ▶ LÍNIES DE BASE: Traçar les línies de base és la primera operació per a poder establir els diferents espais marins.
 - Com a regla general: línia de base normal és la línia de baixamar al llarg de la costa
 - Excepcions:
 - Línies de tancament tradicionals:
 - ❖ Rius (estuaris): si desemboca directament en la mar, la *LB serà una línia recta traçada a través de la desembocadura entre els punts de la línia de baixamar de les seues ribes.
 - ❖ Rius (deltes):
 - ❖ Ports: Les construccions portuàries permanents més allunyades de la costa que formen part integrant del sistema portuari es consideren part d'aquesta.
 - ❖ Badies: Si la distància entre les línies de baixamar dels punts naturals d'entrada no excedeix de 24 m, es podrà traçar una línia de demarcació entre les dues línies de baixamar i les aigües tancades seran considerades aigües interiors.
 - ❖ Elevacions en baixa mar.

- Línies de base rectes: costes amb obertures profundes i escotadures/Franges d'illes al llarg de la costa situada en la seua proximitat immediata.
- Línies de base arxipelàgiques rectes.

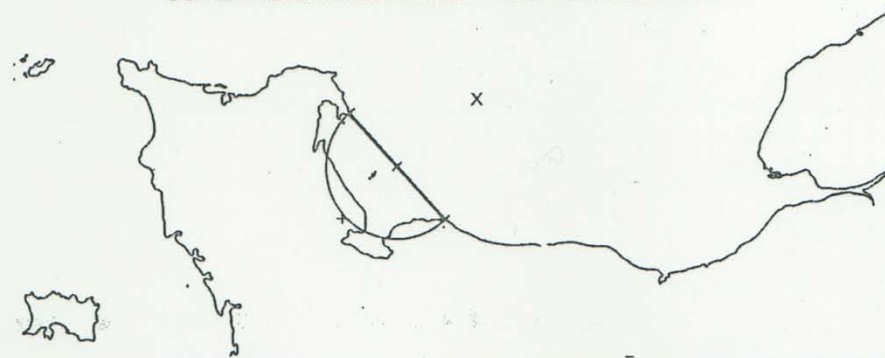

LÍNEAS DE CIERRE TRADICIONALES

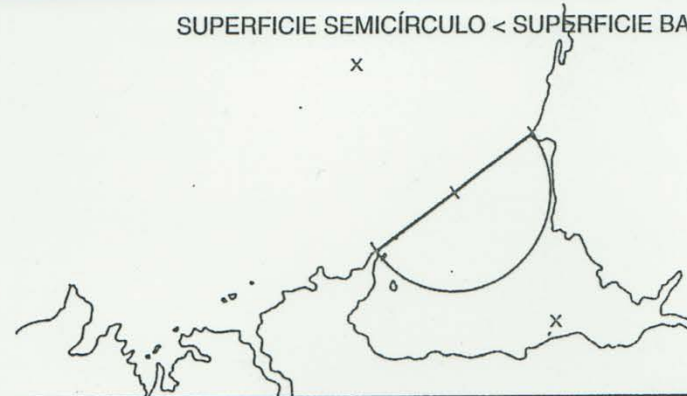
SUPERFICIE SEMICÍRCULO > SUPERFICIE BAHÍA

SUPERFICIE SEMICÍRCULO = SUPERFICIE BAHÍA

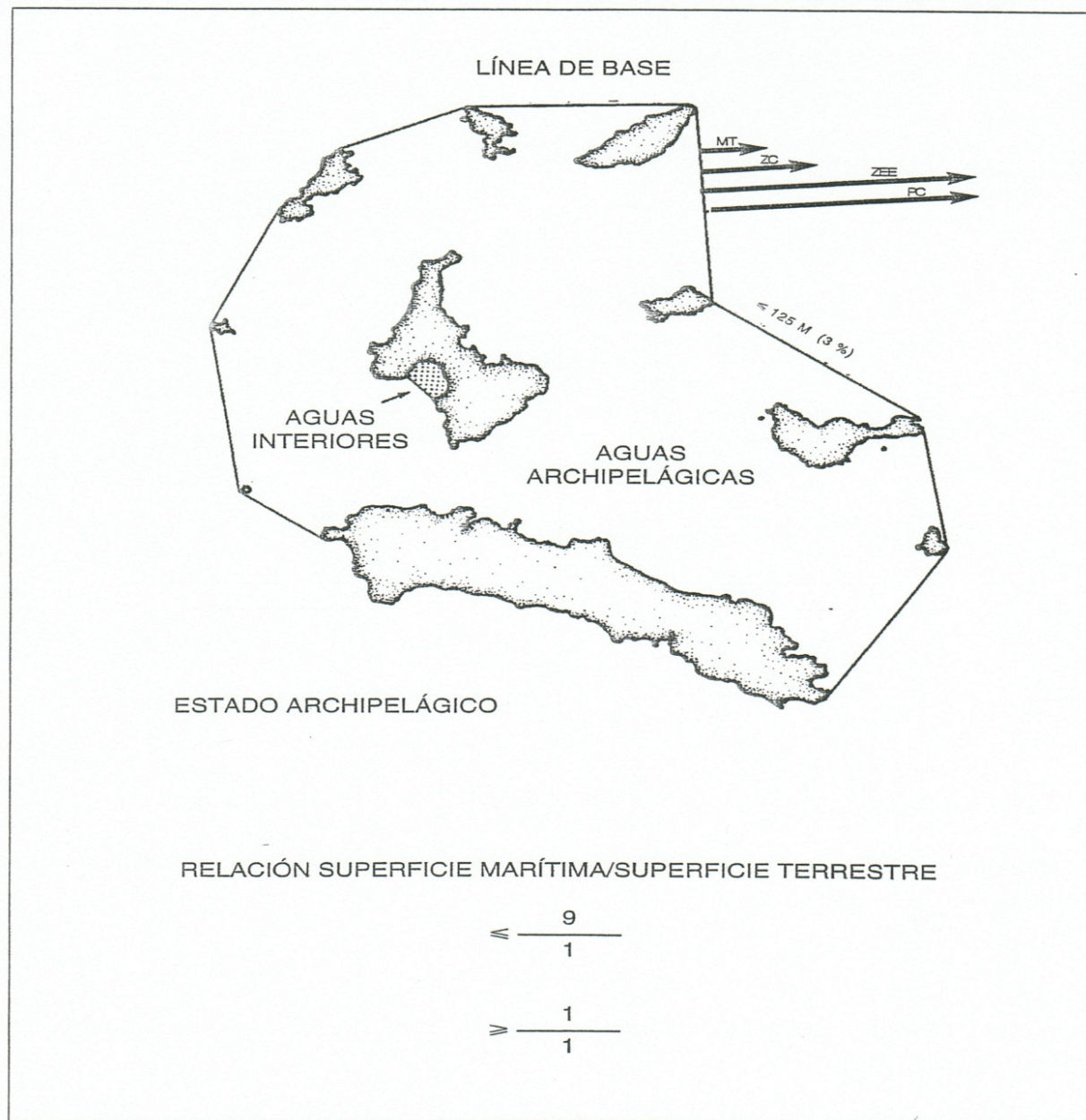
SUPERFICIE SEMICÍRCULO < SUPERFICIE BAHÍA

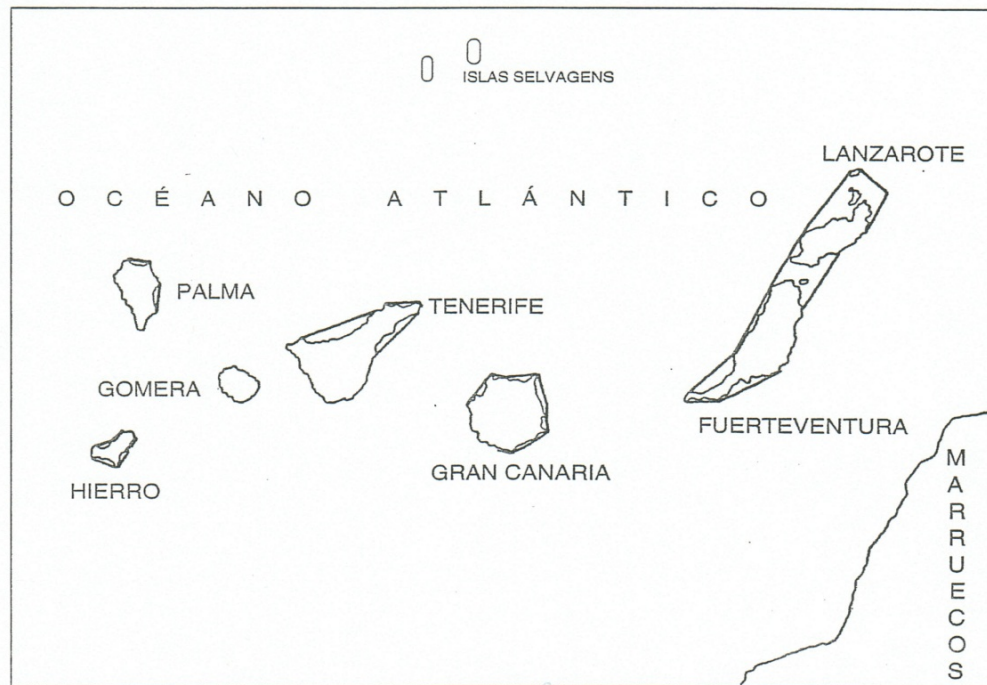
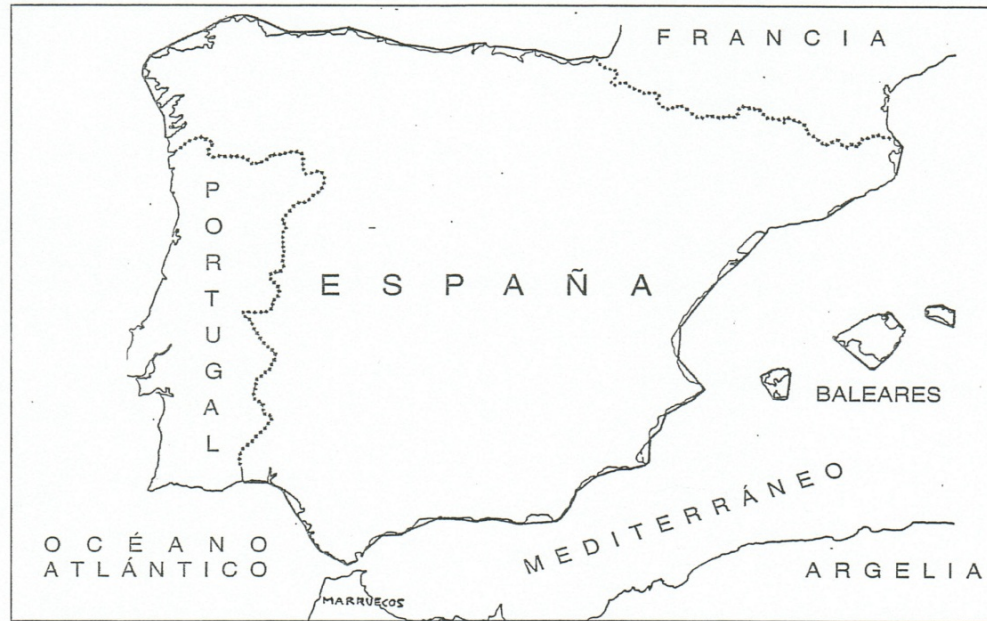

- ▶ **AIGÜES INTERIORS:** Aigües situades a l'interior de la línia de base del MT i sotmeses a la S^a de l'Estat riberenc amb un límit: d^o de pas innocent en aigües interiors que s'hagen creat per traçat de línies de base rectes.
- ▶ **AIGÜES ARXIPELÀGIQUES:** Son les aigües tancades per les línies de base arxipelàgiques i abasten llit i subsol. Hem de tindre en compte que poden existir també aigües interiors com a conseqüència de tancaments tradicionals. En qualsevol cas, se sotmeten a la S^a de l'Estat arxipelàgic amb dos límits: d^o de pas innocent amb possibilitat de suspensió temporal en totes les aigües arxipelàgiques i d^o de pas (marítim i aeri) per les vies marítimes arxipelàgiques.

MAPAS

► MAR TERRITORIAL:

- Definició: És la franja de mar adjacent al territori terrestre d'un Estat. Abarca sòl i subsòl i té dos límits (interior: LB/ exterior: fins a 12 mm). Per a la delimitació del MT entre Estats amb costes adjacents o enfrontades s'estarà a la norma de l'equidistància.
- Règim general: S^a limitada per d^o de pas innocent amb possibilitat de suspensió temporal
 - Espanya: Llei 10/1977, sobre *MT Español: 12 mm i delimitació per equidistància.
- Règim dels estrets: El CNUDM modifica el D^o consuetudinari previ que establia el d^o de pas innocent sense possibilitat de suspensió. S'estableixen diferents règimens:
 - Pas en trànsit.
 - Pas innocent sense possibilitat de suspensió per a estrets formats per illa d'Estat riberenc i el seu territori continental (Messina) i aquells situats entre una part de l'Alta mar o *ZEE i el MT d'un altre Estat.
 - Estrets de llarga data
 - Falsos estrets.

Estrets am règim de pas innocent

Estrets amb règim de *larga data*

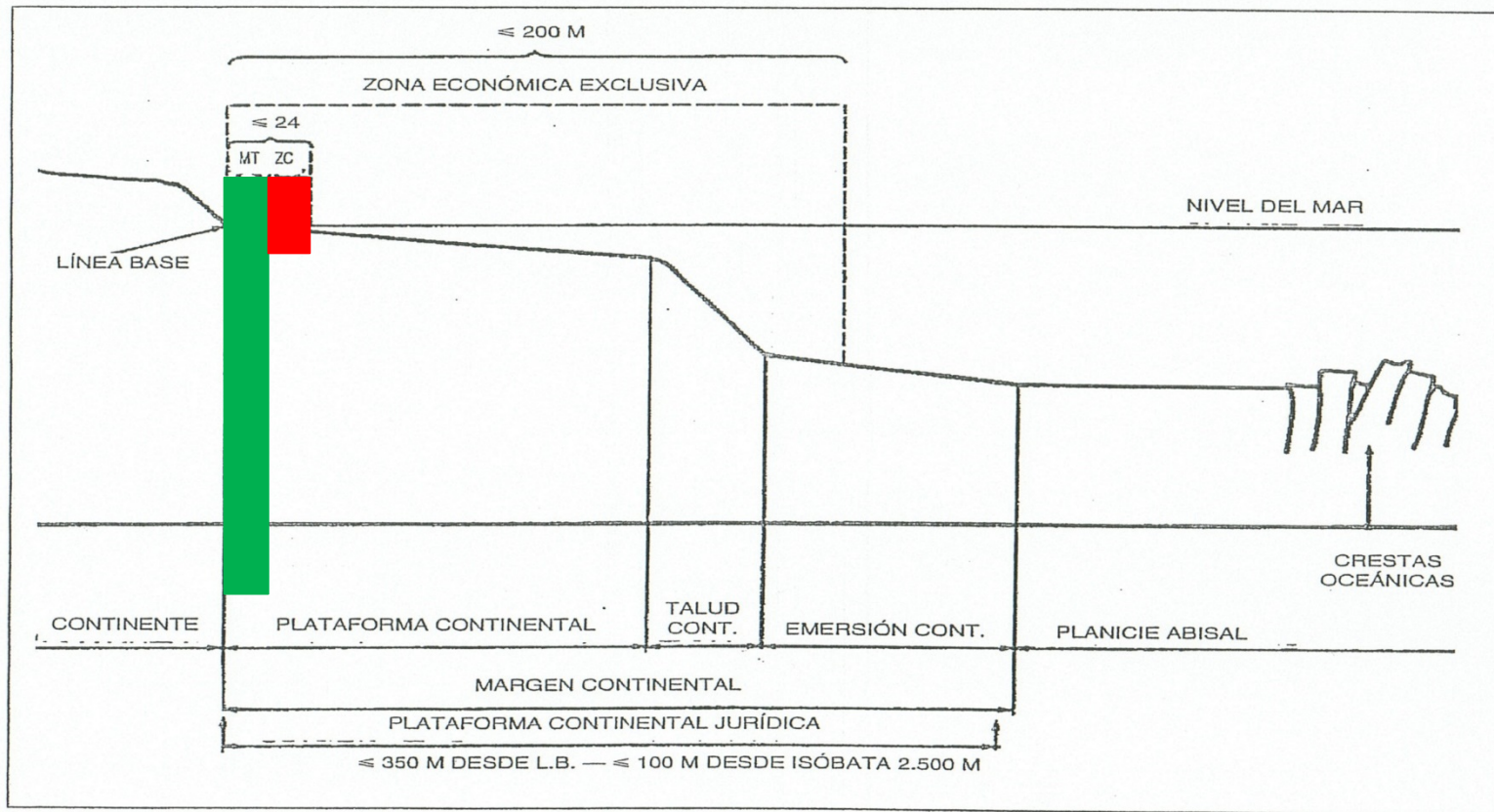

“Falsos” estrets

► ZONA CONTIGUA:

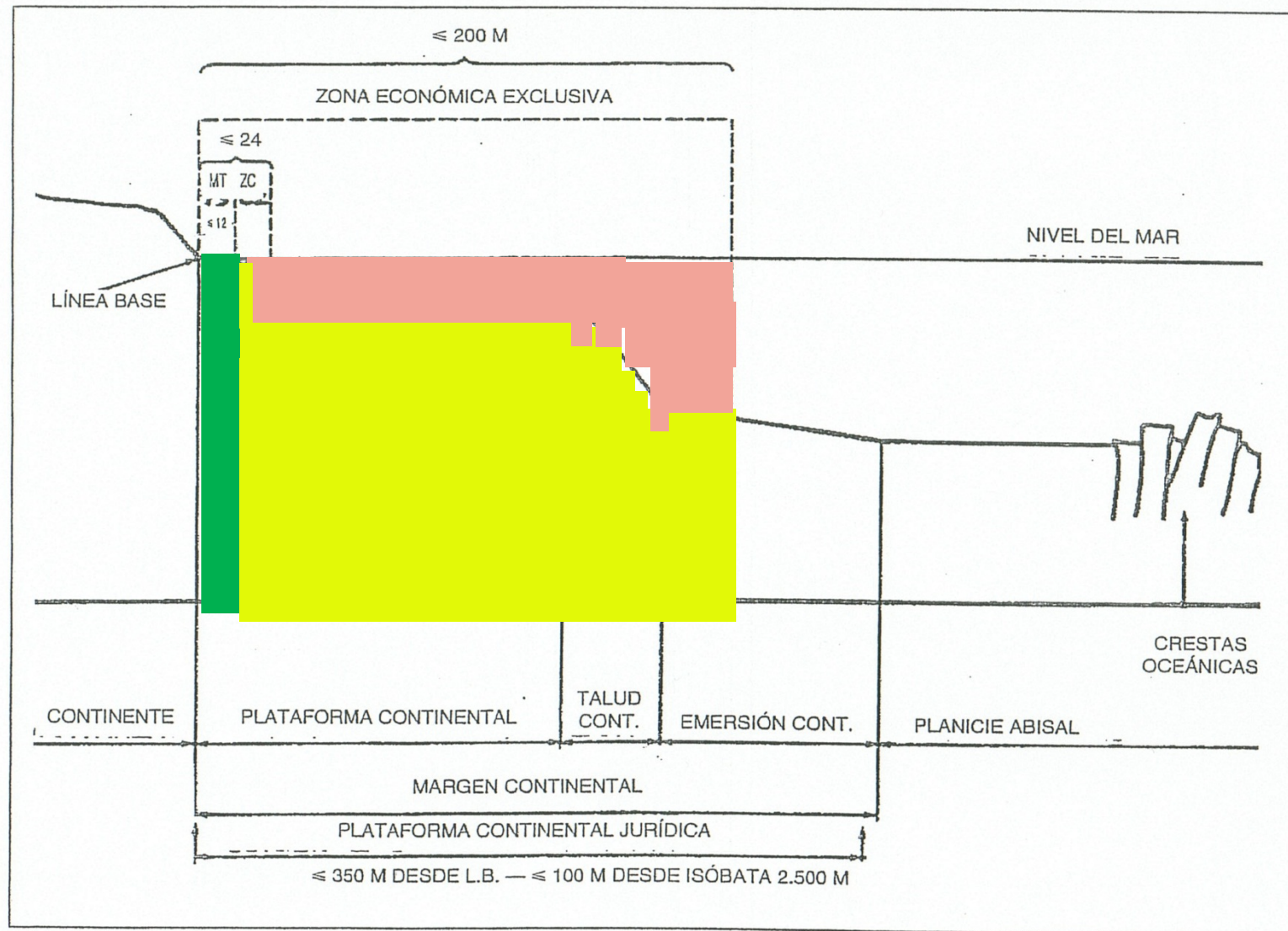
- Definició: Es denomina ZC a aquella contigua al MT i té dos límits (interior: límit exterior del MT/exterior: fins a 24 mm MESURES des de la línia de base).
- Règim: Jurisdicció limitada

CONVENCIÓN DE LAS NACIONES UNIDAS DE 1982

► ZONA ECONÒMICA EXCLUSIVA:

- Definició: àrea situada més enllà del MT i adjacent a aquest i té dos límits (interior: límit exterior del MT/exterior: fins a 200 mm MESURES des de la línia de base). Abasta la columna d'aigua i el llit i el subsol marí, però hem de tindre en compte el règim de la plataforma continental.
- S'estableix mitjançant un acte de proclamació expressa de l'Estat. Així, Espanya: només Oceà Atlàntic.
- Drets, jurisdicció i deures de l'Estat riberenc: "drets de sobirania" econòmica (règim de pesca) i jurisdicció sobre illes i estructures artificials, investigació científica marina, protecció i preservació del medi ambient. Altres drets CNUDM.
- Drets i deures d'altres Estats.
- Clàusula residual.
- Delimitació de la ZEE entre Estats amb costes adjacents o enfrontades: solució equitativa.

CONVENCIÓN DE LAS NACIONES UNIDAS DE 1982

ESPAÑA

Leyenda

----- Límite exterior de la Zona de Protección Pesquera

Proyección: Mercator
Datum geodésico: WGS84
Escala a la altura del Ecuador: 1:10 500 000

Las fronteras, los límites marítimos, los nombres y las denominaciones que figuran en este mapa no implican aprobación o aceptación oficial por parte de las Naciones Unidas.

OCÉANO ATLÁNTICO

PORTUGAL

o Lisboa

ESPAÑA

o Madrid

FRANCIA

ANDORRA

Islas Baleares

MAR MEDITERRÁNEO

Estrecho de Gibraltar

MARRUECOS

o Rabat

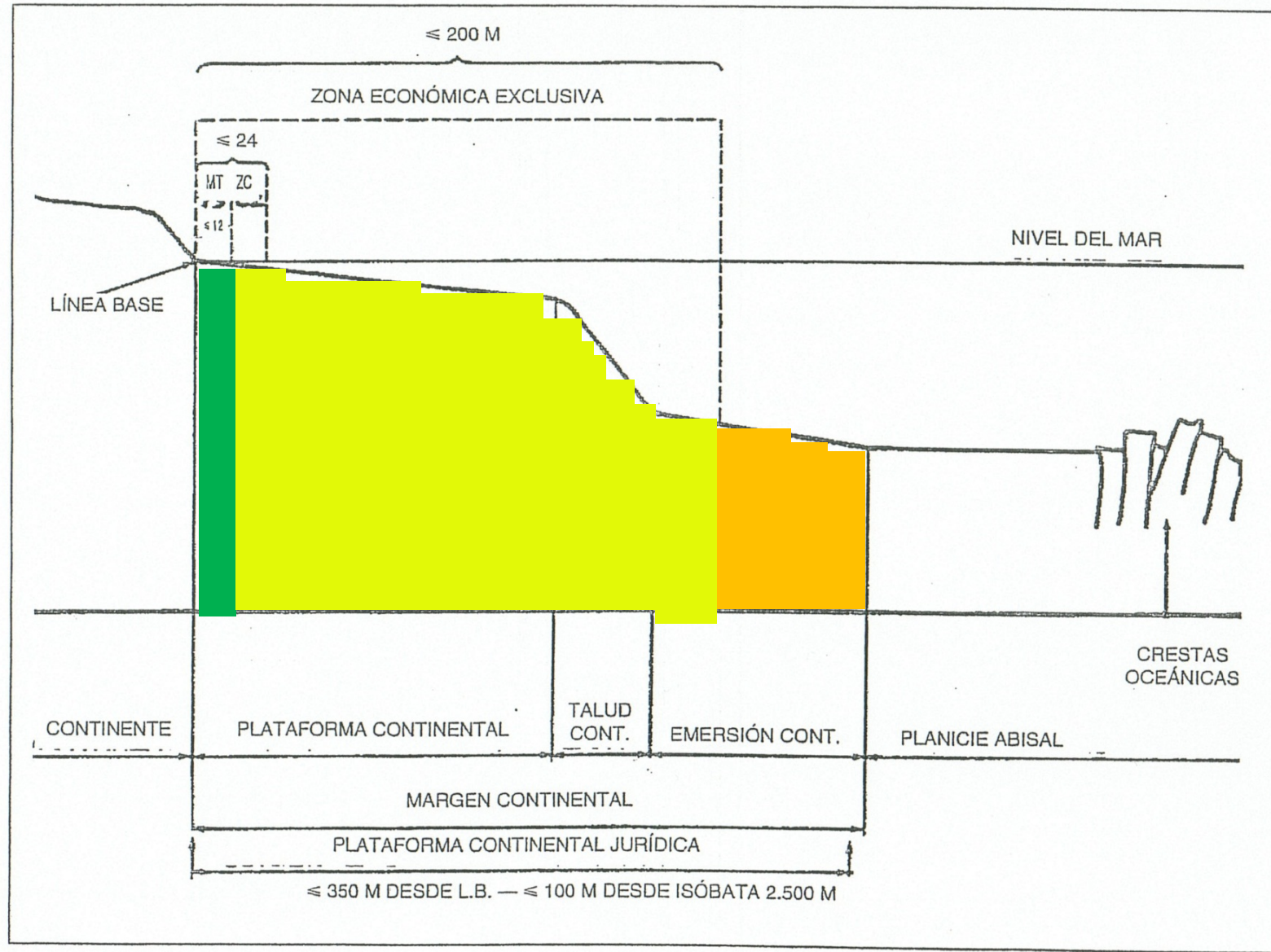
ARGELIA

Este mapa ilustrativo se basa en la lista de coordenadas geográficas presentada por el Estado ribereño indicado.

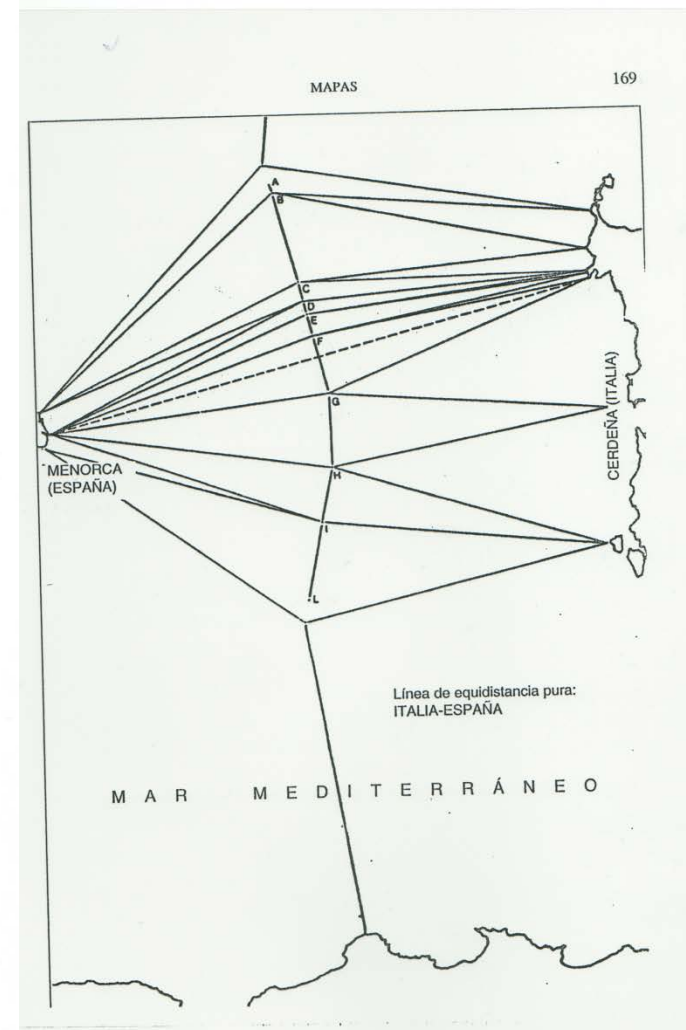
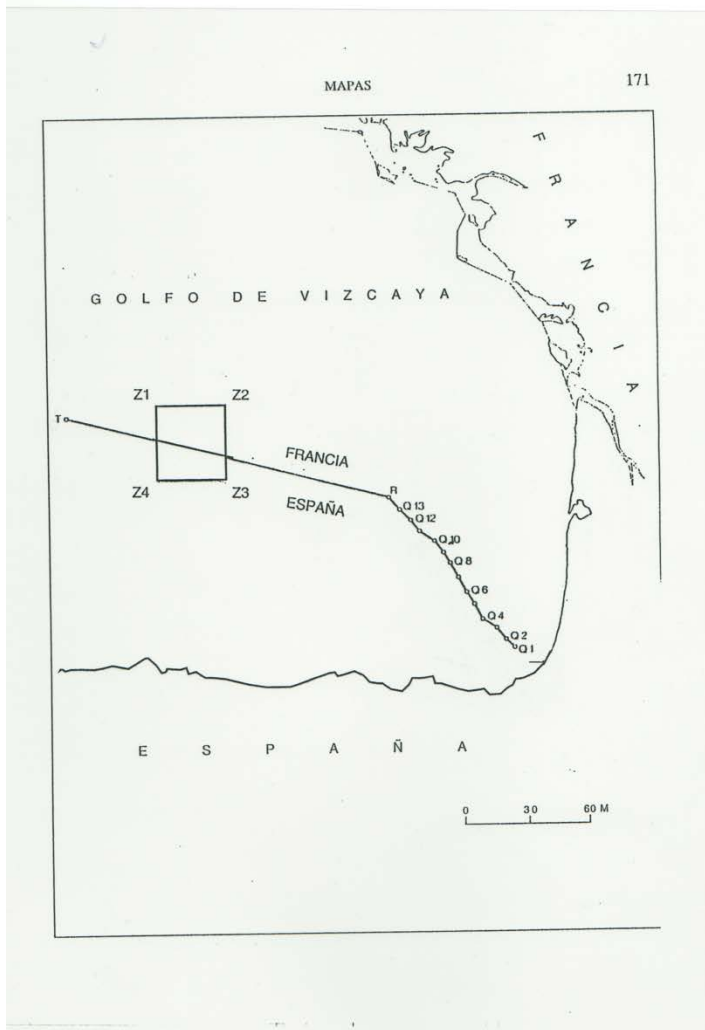

► PLATAFORMA CONTINENTAL:

- Definició: el llit i subsol de les àrees submarines que s'estenen més enllà del *MT i té dos límits (interior: límit exterior del *MT/exterior: dues opcions:
 - FINS A 200 mm. comptades des de les línies de base
 - FINS A la vora exterior del marge continental (art. 76.3: inclou plataforma + talús + emersió continental) amb dos límits alternatius (art. 76.5):
 - FINS A 350 mm. des de les línies de base
 - FINS A 100 mm. des de la *isóbata de 2.500 metres
- Drets, jurisdicció i deures de l'Estat riberenc: "drets de sobirania" econòmica.
 - Són drets exclusius: no hi ha excedent encara que l'Estat riberenc no els exercisca.
 - Són drets independents de (i) la seua ocupació real o fictícia (= ab initio) i (*ii) de tota declaració expressa (ipso facto)
- Determinació del concepte "recurs natural": recursos minerals; altres recursos no vius (inclou gas i hidrocarburs); espècies sedentàries (immòbils en llit o subsol en període d'explotació; només poden moure's en contacte físic amb llit o subsol)
- Delimitació: equidistància/circumstàncies especials d'equitat.

CONVENCIÓN DE LAS NACIONES UNIDAS DE 1982

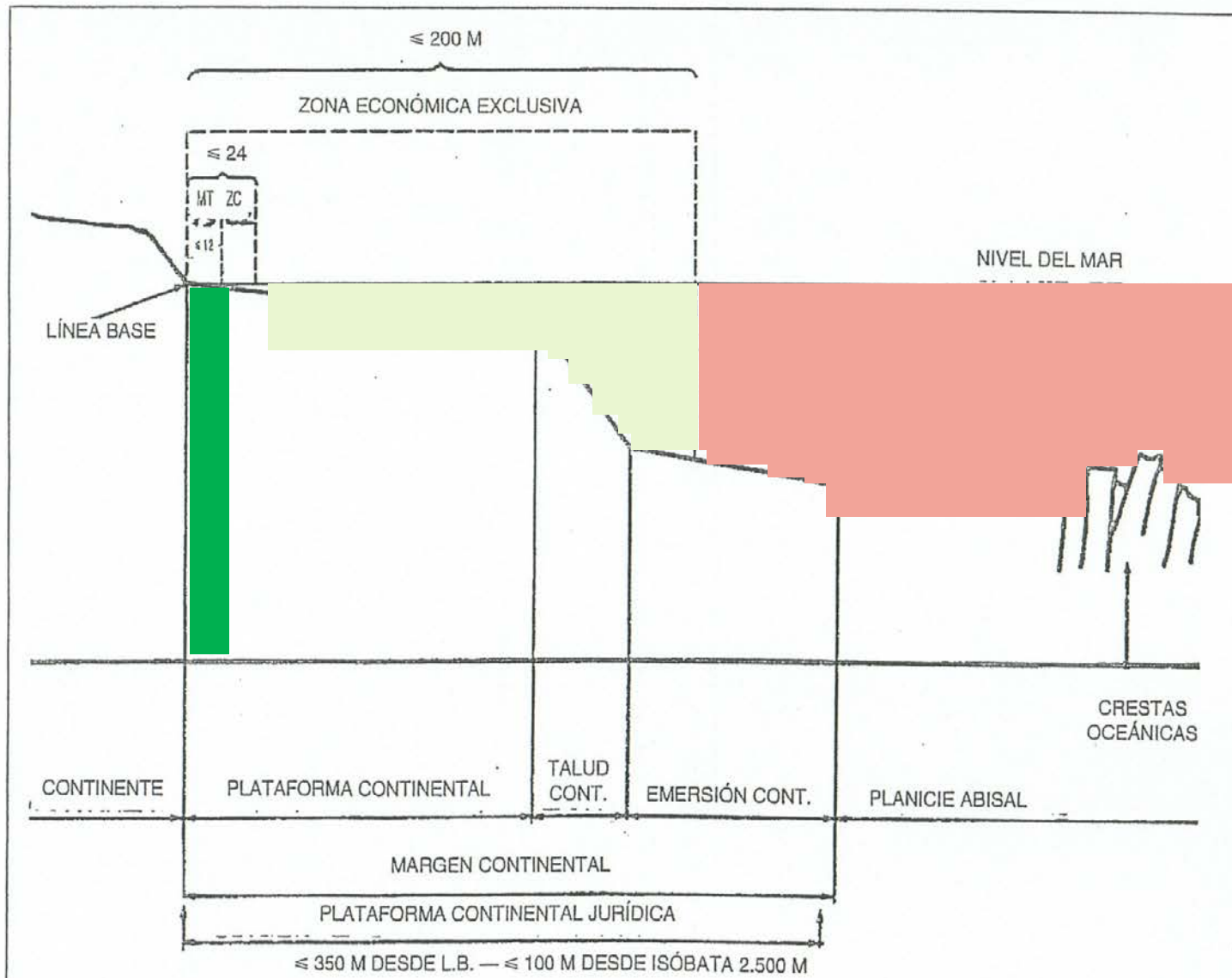

Delimitación de la PC entre España y Francia; y entre España e Italia

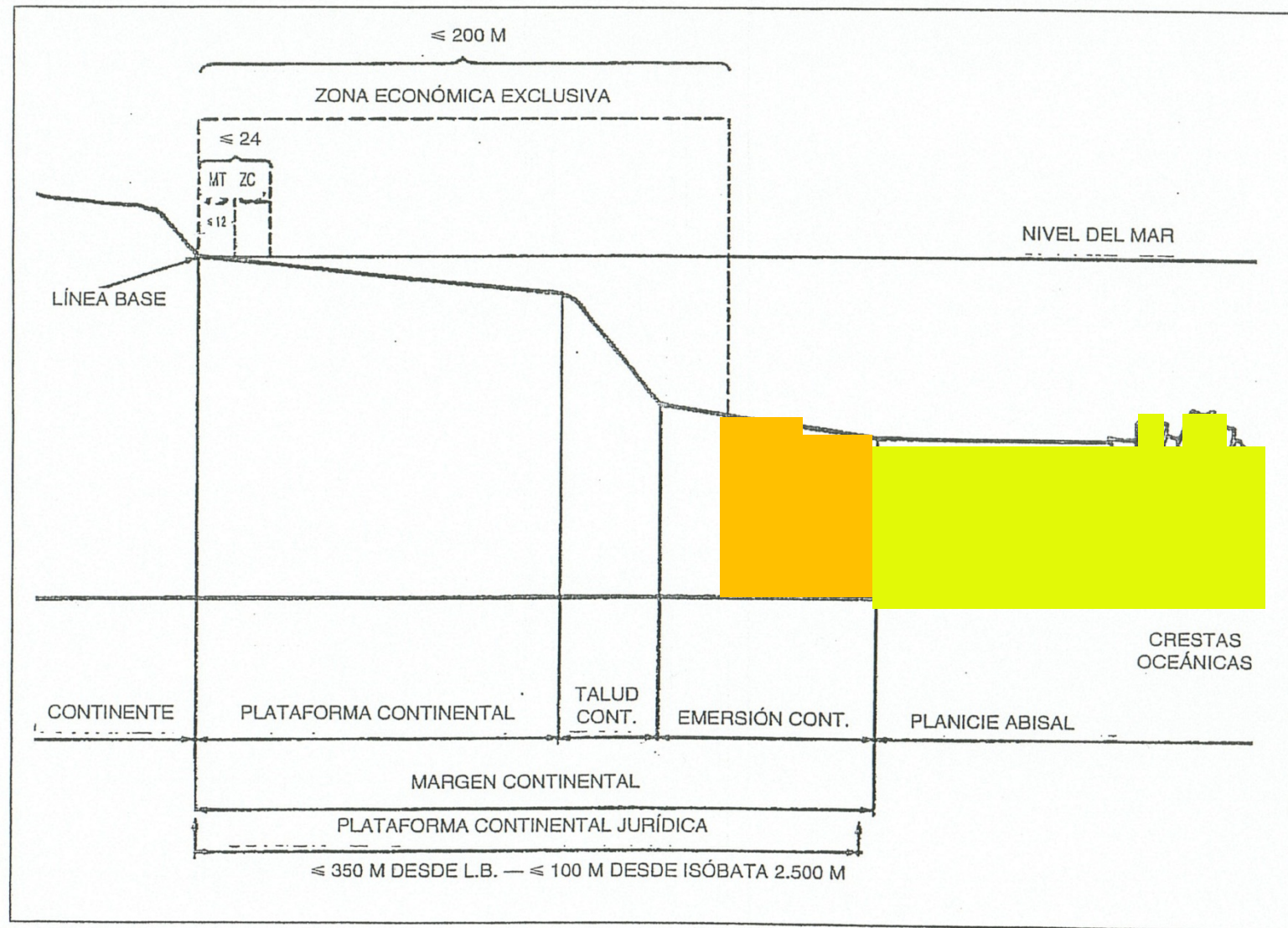
c) El règim dels espais marins fora dels límits de la jurisdicció nacional

- ▶ ALTA MAR: Espai residual que es defineix per exclusió (art. 86 CNUDM), així que dependrà dels límits exteriors dels espais marins dels Estats riberecs.
 - Importància copia de les cartes a escala o llistes de coordenades davant SG.
 - Règim jurídic: règim de llibertat (art. 87). Navegació (regulat detalladament en la CNUDM); sobrevol; tendir cables i canonades submarines; construcció d'illes artificials i instal·lacions permeses en *DI; pesca (no és absoluta, garantir conservació i cooperació estatal); investigació científica.
 - Utilització finalitats pacífiques/il·legimitat reivindicacions sobirania.
 - Llibertat de navegació: regulació d'excepcions a la jurisdicció exclusiva de l'Estat de pavelló sobre vaixells mercants en alta mar per vaixells de guerra o aeronaus militars o autoritzades degudament i identificables:
 - Dret de visita i capturar vaixell o aeronau pirata (o que estiga en poder pirates), i detindre persones i confiscar-se béns: vaixells guerra o aeronaus militars o altres vaixells/aeronaus d'Estat, degudament autoritzats, i identificables com a vaixells al servei d'un govern.
 - Dret de visita i capturar vaixell efectue transmissions no autoritzades de ràdio/televisió dirigides al públic en general en violació reglaments internacionals, i capturar persones i confiscar equip: vaixells guerra o aeronaus militars o altres vaixells/aeronaus d'Estat, degudament autoritzats, i identificables com a vaixells al servei d'un govern de qualsevol Estat en què puguin rebre's o d'aquells els serveis dels quals patisquen interferències.

- Dret de persecució (“Hot pursuit”) i captura en alta mar de vaixell estranger, quan l'Estat riberenc tinga motius fundats per a creure que està cometent infraccions lleis i reglaments d'Estat, o violant drets per a la protecció dels quals va ser creada la zona on es produeix la violació, o violació lleis de l'espai marí on es trobe. Haurà de començar en en aigües interiors, mar territorial, etc (aigües dins sobirania) i continuar fora espai marí sense haver-se interromput: vaixells guerra o aereaus militars o altres vaixells/aereaus d'Estat, degudament autoritzats, i identificables com a vaixells al servei d'un govern NOMÉS de l'Estat riberenc.
- Dret visita vaixell estranger amb motiu raonable sospitar (i) tràfic d'esclaus; (ii) sense nacionalitat; (iii) mateixa nacionalitat que vaixell de guerra però enarborant pavelló estranger es negue: vaixells guerra o aereaus militars o altres vaixells/aereaus d'Estat, degudament autoritzats, i identificables com a vaixells al servei d'un govern, de qualsevol Estat.
- Repressió tràfic estupefaents/psicotròpics: No és excepció a regla general, excepte casos excepcionals previstos de manera expressa en tractats internacionals. Així, Estat pavelló podrà sol·licitar cooperació a altres Estats:
 - ❖ Conveni NU Viena 1989 de lluita contra el tràfic de drogues i substàncies psicotròpiques: mesures cooperatives per a vigilància i repressió.
 - ❖ Espanya-Itàlia: 1990 Tractat de reconeixement mutu dret intervenció més enllà de la mar territorial.
- Deure d'assistència en alta mar.

- ▶ LA ZONA: Fons marins i oceànics i el seu subsol fora dels límits de la jurisdicció nacional. Determinació precisarà de l'extensió del límit exterior de la plataforma continental dels Estats riberencs.
- CNUDM: Patrimoni comú de la humanitat, sense que es reconeguen les reivindicacions de sobirania ni les apropiacions; activitats en benefici de la humanitat, prestant consideració especial al benefici Estats en desenvolupament; finalitats pacífiques.
- Autoritat Internacional dels Fons marins (Estats parteix de CNUDM són automàticament membres): OI organitza i controla activitats exploració i explotació recursos en la Zona.
 - Part XI: Règim complex, innovador i equitatiu d'aprofitament, però no es van adherir Estats desenvolupats. Per això, Acord relatiu a l'aplicació Part XI de la CNUDM 1982 (resolució 48/263 AG ONU)-en vigor 1996.
 - Esmena la Part XI respecte: sistema exploració i explotació, havent d'interpretar-se conjuntament i en cas de col·lisió, amb preferència de l'Acord.

CONVENCIÓN DE LAS NACIONES UNIDAS DE 1982

2.- Les competències de l'Estat sobre l'espai aeri

a) L'espai aeri

- ▶ Espai atmosfèric situat sobre la Terra. Límit superior: espai ultraterrestre, encara que no es coneix el límit precís. Està situat:
 - D'una banda: sobre espais sotmesos a la S^a d'un Estat: territori, aigües...
 - Límits laterals: projecció vertical de les fronteres terrestres i límits mar territorial (aigües arxipelàgiques).
 - Per un altre: Situat sobre espais no sotmesos a la S^a: ZC, ZEE, AM i Antàrtida.
- ▶ Inicialment: conflicte partidaris llibertat absoluta/conciliació drets protecció Estat de sobrevol. Finalment: solució pragmàtica establint règim diferenciat per a espai aeri nacional/internacional.

b) Règim de l'espai aeri nacional

- ▶ És el supraïacent als espais sotmesos a S^a.
- ▶ Convenció de l'Aviació Civil Internacional-Chicago 1944: "Els Estats Contractants reconeixen que cada Estat té sobirania exclusiva i absoluta sobre l'espai aeri corresponent al seu territori". Conseqüències "sobirania exclusiva i absoluta":
 - Sobrevol i aterratge: amb consentiment Estat.
 - Distinció règim jurídics entre serveis aeris internacionals regulars/no regulars:
 - No regulars: les "cinc llibertats de l'aire": art. 5
 - Regulars: no es beneficien de llibertats de l'aire de caràcter comercial: Art. 6: permís especial per a explotació (acords bilaterals de trànsit aeri sobre model Estats Units-Regne Unit de 1946), però gaudeixen de llibertat sobrevoles i escala tècnica.
 - ❖ Es pot derrocar aeronau sobrevoles sense autorització? Esmena 1984: Exigir aterratge i donar-li orientació necessària per a posar fi a la violació, però ha d'abstindre's de recurs armes en contra d'aeronaus civils i evitar posar en perill vida ocupants aeronau.
- ▶ Establiment Organització Aviació Civil Internacional (OACI).

c) Règim de l'espai aeri internacional

- ▶ Espai aeri supraïacent a espais que no estan sotmesos a S^a Estat.
- ▶ Règim jurídic: llibertat de sobrevol, en interpretació a *sensu contrari* del disposicions règim jurídic espai aeri nacional i articles CNUDM.

d) Repressió d'actes il·lícits contra la seguretat de l'aviació civil internacional

- ▶ Conveni de Tòquio 1963, sobre infraccions i altres actes comesos a bord d'aeronaus.
- ▶ Conveni de la Haia 1970, sobre repressió apoderament il·lícit d'aeronaus.
- ▶ Conveni de Mont-real 1971, sobre repressió d'actes il·lícits contra la seguretat de l'aviació civil.

Esta obra está protegida con una [Licencia Creative Commons Atribución-NoComercial-SinDerivar 4.0 Internacional](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).